

Rem quoque perdifficilem Paulus aggressus, vitam religiosam professis in cœnobia, unde qualibet ex causa exierant, præstituta die, nulla mora, aut excusatione adhibita, regredi præcepit: ni id facerent excommunicationis vinculo adstringerentur: quæ sacerdotia obtinerent, ea Apostolicæ Sedi cederent: obtemperare detrectantibus, ut ab aliis internoscerentur, pileo, aut galero lineum album filum imponere iussit. Atque in eo edicto exequendo severe adeo, atque acerbè enitebatur, ut complures in pontificiis ditionibus satellitum manu in vincula truderentur; alii in triremes conjicerentur. Ex eaque lege ingens hujus generis hominum turbatio, ac tumultus in urbe Veneta excitatus; quam urbem, qui varias ob causas edicto parere non poterant, uti tutissimum perfugium elegerant; eorumque ad triginta millia esse ferebantur: quorum plerique desperatione adacti, in Turcarum oras proficisci, vel in Germaniam migrare statuerant; nonnulli domorum parietibus inclusi rei exitum, ac propinquum Pontificis lethum præstolabantur, cœnobiarchis (quod durum nimium videbatur) intra monasteriorum septa homines hujusmodi excipere abnuentibus, utpote qui ad id præstandum edicto non cogerentur. Dum hæc, atque alia ad lapsos ecclesiasticæ disciplinæ mores restituendos Paulus molitur, cum aqua intercute laborare cœpisset, tandem quintodecimo kal. septembris tertium supra octogesimum annum agens, naturæ concessit. Nondum animam efflaverat, cum repente furens populus, perque urbem veluti amentia correptus discursans, effractis carceribus, omnes innoxios, æque ac fontes liberavit: mox novum Inquisitionis carcerem, igne injecto, iis, qui eo detinebantur emissis, flammis absumpsit. In sacram quoque Dominicanæ familiæ ædem ad Minervam impetus factus, incendium intentatum, ac vix demississimis nonnullorum precibus aversum. Neque his exagitata, atque cæstro percita plebs contenta, in statuam e pario marmore Paulo in Capitolio erectam sæviit, caputque illi cum dextera manu præcisum triduo ludibrio habitum per urbem provolvit; quod tandem, languesciente rabie, in Tyberim projecit; populi Romani edicto pervulgato, ut ex urbe insignia Caraffæ familiæ, pœna perduellionis non obtemperantibus proposita, tollerentur.

1559
Pauli Pont.
decretum de
religiosam
vitam pro-
fessis in cœ-
nobiis coer-
cendis.
Pauli IV.
Pontificis
obitus.

Romani po-
puli furor
in Pauli
Pontif. mo-
numenta.